UNIVERSITY OF MUMBAI
No.UG/341 of 2008

CIRCULAR :-

A reference is invited to the Ordinances, Regulations and syllabi relating to the B. A. degree course **vide** this office Circular No. UG/ 273 of 2007 dated 14th June, 2007 and the Principals of the affiliated Collages in Arts and the Professor-cum-Director, Institute of Distance Education are hereby informed that the recommendation made by the Board of Studies in Marathi at its meeting held on 8th April, 2008 has been accepted by the Academic Council at its meeting held on 15th April, 2008 **vide** item No. 4.70 and that, in accordance therewith, तृतीय वर्ष बी.ए. अभ्यासपत्रिका क.५ चे घटकविषय व प्रश्नपत्रिकाचे स्वरूप तसेच सदर्भग्रंथाच्या यादीमध्ये सोबत जोडलेल्या परिशिष्टाप्रमाणे समाविष्ट करण्यात आलेली आहे

MUMBAI-400 032
29th July, 2008

PRIN.K.VENKATARAMANI
REGISTRAR

To,

The Principals of the affiliated colleges in Art and Professor-cum-Director, Institute of Distance Education.

A.C./4.70/15.04.2008

No.UG/ 341- A of 2008, MUMBAI-400 032 29th July, 2008

Copy forwarded with compliments for information to :-

1) The Dean of the Faculty of Arts,
2) The Chairperson, Board of Studies in Marathi.
3) The Controller of Examinations,
4) The Co-Ordinator, University Computerization Centre,

29/7/08

(D.H.KATE)
DEPUTY REGISTRAR
U.G./P.G.Section.

Copy to :-

The Director, Board of College and University Development, , the Deputy Registrar (Eligibility and Migration Section), the Director of Students Welfare, the Executive Secretary to the Vice-Chancellor, the Pro-Vice-Chancellor, the Registrar and the Assistant Registrar, Administrative sub-center, Ratnagiri for information .

The Controller of Examinations (10 copies), the Finance and Accounts Officer (2 copies), Record Section (5 copies), Publications Section (5 copies), the Deputy Registrar, Enrolment, Eligibility and Migration Section (3 copies), the Deputy Registrar, Statistical Unit (2 copies), the Deputy Registrar (Accounts Section),Vidyanagari (2 copies), the Deputy Registrar, Affiliation Section (2 copies), the Director, Institute of Distance Education,(10 copies) the Director University Computer Center (IDE Building), Vidyanagari, (2 copies) the Deputy Registrar (Special Cell), the Deputy Registrar,(PRO) the Assistant Registrar, Academic Authorities Unit (2 copies)and the Assistant Registrar, Executive Authorities Unit (2copies) They are requested to treat this as action taken report on the concerned resolution adopted by the Academic Council referred to in the above Circular and that, no separate Action Taken Report will be sent in this connection._ the Assistant Registrar Constituent Colleges Unit (2 copies), BUCT(1 copy), the Deputy Account, Unit V(1 copy), the In-charge Director, Centralize Computing Facility (1 copy), the Receptionist (1 copy), the Telephone Operator (1 copy), the Secretary MUASA (1 copy), the Superintendent, Post-Graduate Section (2 copies), the Superintendent, Thesis Section (2 copies)

\k/21/7/2008/

Scanned with OKEN Scanner

Enclosure to Item No. 4.70
15.04. 2008

University of Mumbai

Revised Syllabus

And Pattern of Question Paper

For

T.Y.B.A. (Paper-V)

In

Marathi

(With effect form the academic year 2008-2009)

Scanned with OKEN Scanner

<u>अभ्यासपत्रिका क्र. ५</u>

<u>तृतीय वर्ष कला (मराठी)</u>

<u>साहित्यशास्त्र आणि साहित्यसमीक्षा</u>

<u>गुण १००</u>

भारतीय आणि पाश्चात्य साहित्यशास्त्रांतील मूलतत्त्वांचा प्राथमिक परिचय विद्यार्थ्यांना करून देणे, हा या अभ्यासपत्रिकेचा प्रमुख हेतू आहे.

त्या दृष्टीने साहित्याचे स्वरूप, साहित्याची भाषा, साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया, साहित्याचे प्रयोजन, साहित्याचा आस्वाद आणि परिणाम, साहित्यसमीक्षा आदी साहित्यविषयक प्रश्न आणि संकल्पना यांचा परिचय विद्यार्थ्यांना करून देणे आणि साहित्यव्यापार आणि समीक्षाव्यापार जाणून घेण्याच्या दृष्टीने त्यांची साहित्यिक जाण विकसित करणे हा या अभ्यासपत्रिकेचा हेतू आहे.

या अभ्यासविषयपत्रिकेचे स्वरूप पुढीलप्रमाणे:

अ) साहित्याचे स्वरूप

१. भरतमुनींचा रससिद्धांत

२. अलंकारविचार आणि वक्रोक्ती विचार

३. रीतिविचार

४. ध्वनिसिद्धांत: ध्वनीचे स्वरूप आणि साहित्यातील कार्य (अलंकारध्वनी, वस्तुध्वनी, रसध्वनी या प्रकारभेदांसह.)

५. क्षेमेंद्राचा औचित्यविचार

६. प्लेटो व ॲरिस्टॉटल यांचा अनुकृती सिद्धांत

ब) साहित्याची भाषा

१. शब्दशक्ती: अभिधा, लक्षणा आणि व्यंजना

अभिधा, लक्षणा व व्यंजना या शब्दशक्तींचा त्यांच्या व्याख्या, प्रकार, उपप्रकारांसह सविस्तर परिचय आणि त्यांचे साहित्यभाषेच्या संदर्भातील कार्य.

२. वृत्त, छंद व मुक्तछंद

वृत्त, छंद व मुक्तछंद- व्याख्या. त्यांचे साहित्यभाषेच्या संदर्भातील कार्य. तपशिलावर भर नसावा.

३. प्रतिमा (Image) आणि रूपक (Metaphor)

प्रतिमा आणि रूपक- व्याख्या. त्यांचे साहित्यभाषेच्या संदर्भातील कार्य.

Scanned with OKEN Scanner

क) साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया

१. प्रतिभा, व्युत्पत्ती आणि अभ्यास: स्वरूप व कार्य .

२. कोलरिजचा कल्पनाशक्तीचा सिद्धांत. (कल्पनाशक्ती - *Imagination* आणि चमत्कृती शक्ती – *Fancy* यांतील स्वरूपभेदांसह).

ड) साहित्याचे प्रयोजन:

१. भारतीय साहित्यशास्त्रातील प्रयोजनविचार: भरतमुनींपासून जगन्नाथांपर्यंत संपूर्ण भारतीय परंपरेतील प्रयोजनविचार.

२. पाश्चात्य साहित्यशास्त्रातील प्रयोजनविचार: या घटकविषयांतर्गत आत्माविष्कार आणि ज़ीवनभाष्य या दोन प्रयोजनांचा सविस्तर परिचय.

इ) साहित्याचा आस्वाद आणि परिणाम:

१. भट्ट लोल्लट व अभिनवगुप्त यांची रसप्रक्रियेविषयी मीमांसा.

२. रिचर्डसचा समधातता / प्रेरणासंतुलनाचा सिद्धांत.

३. ॲरिस्टॉटलचा कॅथार्सिसचा सिद्धांत: विशुद्धीकरण आणि विरेचनवादी भूमिका.

फ) साहित्यसमीक्षा

१. समीक्षेची संकल्पना

२. समीक्षेचे घटकविषय- विश्लेषण, अर्थनिर्णयन, मूल्यमापन यांचा परिचय

३. समीक्षेचे कार्य

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी पुढीलप्रमाणे:

१. अभ्यासपत्रिका क्र. ५ वर एकूण *आठ* प्रश्न विचारावेत व हे सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक राहील.

२. घटकविषय (अ) साहित्याचे स्वरूप:

यावर *दोन* दीर्घोत्तरी प्रश्न *(प्रत्येकी १२ गुणांचे)* विचारावेत; यातील प्रत्येक प्रश्नास पर्याय म्हणून दोन टिपा विचाराव्यात (प्रत्येक टिपेस *०६ गुण*). *या सर्व उपविषयांचे अंतर्गत पर्याय बदलते असावेत.*

३. घटकविषय (ब) ते घटकविषय (फ) या अभ्यास घटकांवर प्रत्येकी *एक* दीर्घोत्तरी प्रश्न (प्रत्येकी *१२ गुण)* व त्यांस पर्याय म्हणून त्या त्या घटकविषयांतील *दोन* टिपा विचाराव्यात. (प्रत्येक टिपेस *०६ गुण)*

४. प्रश्न क्र. १ ते प्रश्न क्र. ७ या प्रश्नांना *प्रत्येकी १२* गुण असावेत.

Scanned with OKEN Scanner

५. प्रश्न क्र. ८ हा लघुत्तरी स्वरूपाचा असेल. यात संपूर्ण अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकविषयांवर एका वाक्यात उत्तरे लिहा अशा स्वरूपाचे २० प्रश्न विचारावेत व त्यापैकी कोणत्याही १६ प्रश्नांची उत्तरे विद्यार्थ्यांनी संपूर्ण वाक्यात लिहावीत. (प्रत्येक प्रश्नास ०१ गुण, असे १६ गुण)

संदर्भ ग्रंथः

१. कंगले, र पं, *प्राचीन काव्यशास्त्र,* मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, १९७४

२. कंगले र पं, (संपादन) *रस-भाव-विचार,* महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९७३

३. करंदीकर, गो वि, (भाषांतर), *ॲरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र,* मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, १९७८

४. कुलकर्णी वा ल, *साहित्यः स्वरूप आणि समीक्षा,* पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७५

५. गाडगीळ स रा, *काव्यशास्त्रप्रदीप,* व्हीनस प्रकाशन, पुणे, २००३ (सहावी आवृत्ती)

६. दशपांडे ग त्र्यं, *भारतीय साहित्यशास्त्र,* पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८० (तिसरी आवृत्ती)

७. नेमाडे भालचंद्र, *साहित्याची भाषा,* साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८७

८. पाटणकर रा भा, *सौंदर्यमीमांसा,* मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २००४, (तिसरी आवृत्ती)

९. पाटील गंगाधर, *समीक्षेची नवी रूपे,* मॅजेस्टीक बुक स्टॉल, मुंबई१९८१

१०. पाटील गंगाधर, *साहित्यसमीक्षेचे स्वरूप,* अनुष्टुभ, सप्टेंबर-ऑक्टोबर, नोव्हेंबर-डिसेंबर १९८७, मार्च-एप्रिल, १९८९

११. पाटील गंगाधर, *साहित्यसमीक्षेचे स्वरूप – वाङ्मयीन विश्लेषण,* अनुष्टुभ, जानेवारी- फेब्रुवारी, मे-जून १९८९

१२. पाटील गंगाधर, *साहित्यसमीक्षेचे स्वरूप – वाङ्मयीन अर्थनिर्णयन,* अनुष्टुभ, सप्टेंबर-डिसेंबर १९८९

१३. पाटील गंगाधर, *साहित्यसमीक्षेचे स्वरूप – साहित्याची महानता,* अनुष्टुभ, जुलै- ऑगस्ट १९८९

१४. बेडेकर दि के, *साहित्यविचार,* पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९७५

१५. रसाळ सुधीर, *कविता आणि प्रतिमा,* मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, १९८२

१६. गणोरकर, प्रभा, डहाके वसंत आबाजी व इतर(संपा), *वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश,* ग रा भटकळ फाऊण्डेशन, मुंबई, २००१

१७. राजाध्यक्ष विजया व इतर (संपा) *मराठी वाङ्मयकोश, खंड ४ (समीक्षा संज्ञा),* महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२

Scanned with OKEN Scanner